

פרוטוקול מס' 56/ד

מישיבת ועדת הכספים מיום א', כ"א אדר א'
תשי"ט (1.3.59) בשעה 16.00.

- בכור:
- י. גורי - היו"ר
  - ז. צור
  - מ. חזני
  - י. קרגמן
  - י. אפרתי
  - י. בדר
  - ש. דיין
  - נ. לוי
  - א. בהיר
  - י. רוקח
  - ז. סוזאייב
  - ה. רובין

- מוזמנים:
- שר האוצר ל. אשכול
  - מר סרוקר - מטעם משרד האוצר
  - מר טנה - מטעם משרד העבודה
  - מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:
המילויים לתקציב 1959/60
אישור מקדמה לשיכון ע"ח תקציב הפיחות

היו"ר י. גורי:
אני פותח את הישיבה.
צמשיך בדיון על תקציב המילויים.

ש. דיין:
אני חושב ששר האוצר שמע אותי ואם כי אין לי
מה לשנות בעמדותי אחזור על כמה דברים.

לפי דעתי הסכום המבוקש אינו מספיק. מוטב לגייס
את כל הסכום בפעם אחת מאשר בפעמיים, כמקובל אצלנו, באשר חמיד באים בסוף
השנה בתקציב נוסף. בישוב יש אנשים שיש להם כסף ואינם יודעים מה לעשות
עם העודף שנשאר להם. לדעתי, עכשיו צריך לבקש יותר מפני שדרוש יותר.
את מפעל הירדן צריך לסיים יותר מהר מאשר תוכנן לפי ההקצבה בתקציב, מפני
שבזה הלוגיה ההתיישבות הקיימת וקליטה העליה החדשה.

גם לבצורת אם יתנו רק 2-3 מיליון ברור שלא
יספיקו, כי הכל יודעים שדרושים לפחות 20 וכמה מיליון.

וכן בענין ההתיישבות הקיימת. כבר נמאס לדבר
על זה, אבל כל עוד אין זה קיים מן ההכרח לדרוש.

הייתי רוצה לשאול את שר האוצר שיגיד מה יינתן
לכל מתיישב למעשה - מלבד מים שזה דבר כללי - מה יינתן השנה בציון או
משאר אחר כדי לקדם את התיישבותו?

האם אפשר לעשות קימוצים בשירותים על-ידי כן
שלא יוסיפו פקידים נוספים על אלה שיש, כלומר קליטה העליה חיעשה
בפקידות הקיימת? אנחנו נאבקים עם המורים שיוסיפו עוד שעה לימוד,
כדי שלא נצטרך להוסיף מורים בשביל קליטה ילדי העולים בבית-הספר; הוא
הדין בשירותים האחרים. שאלתי היא: האם שר האוצר רואה אפשרות שהשירותים
הקיימים יקלטו את העולים בלי להוסיף חדשים?

מ. הזני:

אנחנו נציע כמה תוספות לתקציב, לא לתקציב אלא
לסעיפים מסויימים. אף-על-פי-כן סבורני שבשלב
זה לא נוכל להצביע בעד מלווה חובה.

שר האוצר ל. אשכול:

ובאיזה שלב כן?

מ. הזני:

אסביר את דברי, אדוני שר האוצר.

אנחנו נציע תוספת של סכום מסויים - עוד לא ברור
לי כמה - לתיכנון הרפת והלול, כדי לאפשר לשני ענפים אלה לעבור את התקופה
הקריטית. זה מתבטא בסכום מסויים שבחלקו צריך למצוא ביטוי בתקציב וחלק
זה מתבטא בהון חוזר, אם המדובר בקניית פרות.

אני סבור שגם נציע תוספת למים. מאחר שאנחנו
מהגדלים למלווה אני חייב להצביע על מקורות מימון אחרים.

אנחנו נציע עוד תוספת, אבל אפשר לקרוא לזה הקטנו
המינוס, לגבי סוכר וכמה מצרכים בקיצוב. אסביר זאת, אם כי זה מובן ולא
טעון הסבר. אומרים שהמדד יפצה בעד ההתייקרות, כתוצאה מביטול הקיצוב.
נראה לי שזה לא מדוייק. קודם-כל, לא כולם מכסה המדד. אחם אומרים
שלנזקקי סעד ופועלי-דחק תיתנו פיצוי אחר. אולם מה עם רבבות הרוכלי
בעלי-המלאכה, דלת-העם, החקלאים הדלים שאין להם קשר עם המדד, שאינם
מפוצים על-ידי המדד ושבינתיים הוצאות המחיה שלהם תעלינה בלירות יקרות מד
חדש? נדמה לי שגם אותם האזרחים שהמדד חל עליהם לא יקבלו פיצוי על ידי
העלאת המדד מפני שהמדד בנוי על ממוצע של מצרכי קיצוב ומצרכים בשוק
החופשי; ומאחר שמחיר הסוכר בשוק החופשי ירד, ז.א. הממוצע ירד, יכול
להיות שאפילו המדד ירד באותו סעיף, על כל פנים לא יעלה. יצא שדווקא
החזק יותר מבחינת כלכלית, אשר מספק לעצמו אחוז ניכר של המצרכים בשוק
החופשי, ירוויח, על-ידי ההוזלה בשוק החופשי, ואילו רבבות המשפחות אשר
מדקנות למנות הקיצוב ואשר לא קנו קודם בשוק החופשי תצטרכנה להגדיל בהרב
את הוצאות המחיה שלהן. לכן אנחנו נציע לתקן זאת.

זכר עוד לא מיצו את כל האפשרויות האלה ולאסנוכל
להצביע בעד מלווה חובה, לכן אמרתי: בשלב זה לא.

הינו"ר י. גורי:

אין זה מתקשר עם מלווה חובה?

מ. הזני:

אנחנו מדברים על כל ההכנסות. אני אמרתי שאנחנו
נציע מצד אחד הגדלה בשלושה סעיפים - תיכנון
הרפת והלול, מים ותיקון מחירי המצרכים שהיו קודם בקיצוב. אתה אומר:
אבל, אתה זקוק לעוד כסף, אז בוודאי שאתה זקוק למלווה חובה. אני אומר,
לא כן.

ראשית כל - ענין הקימוצים והקיצוצים.

אני יודע ששר האוצר יאמר כפי שאומר תמיד: אי-אפשר, וגם מר גורי יעשה
השבון של שלוש קבוצות על פקידים: בסחון, שירותים וכו'. על זה יש לי
שתי תשובות. קודם-בל, אשתי גם כן טוענת שאינה יכולה לאזן את תקציבה
החודשי ורבבות עקרות בית טוענות כן.

הינו"ר י. גורי:

מדוע לא תקצץ בסוכר? - הנה, יש לך הזדמנות לקצץ

מ. הזני:

אינני דורש תוספת משכורת. אנחנו אומרים
לאזרח: אתה מוכרח להתסדר עם מה שיש לך. ואם
בעלות הבית באות בדדישות, שאינן לגמרי מוגזות, אנחנו אומרים: את מוכרחת
להגביל את עצמך. אותם רבבות של אזרחים שמקבלים תשובה זו מהמשלה
מחזירים אותה לאוצר ואומרים: אתה צריך להסתדר בפחות. אין לי טענות
לשר האוצר אישית וגם לא לאגף התקציבים, אני יודע שהם נאבקים עם המשרדים.

ש. זילינג

איך תעשה שיכון?

מ. חזני:

על-ידי קיצוץ התקציב ב-5%. אני יכול להצביע על מעיפים שאיננו מחוייבים להכניס אותם לתקציב השנה, אבל אינני יודע אם אני חייב לעשות זאת היום. אני יכול להצביע על מעיפים כגון מינהל ההסדרה, התחלת הלשון, ארכיאולוגיה, גדנ"ע ועוד עשרות מעיפים כאלה. חברי ועדת הכספים שדנים מדי שנה בשנה בהעברות מסעיף לסעיף יודעים זאת. שלושה חדשים אחרי התחלת שנת התקציב באות הצעות להעברות מסעיף לסעיף, ז.א. שהמשרד המסוים בתמיכתו - או תוך כדי השלמה בעל-כרתו - של אגף התקציבים לא מבצע פעולות מחוייבות הרשומות בתקציב ומעביר את הסכומים לסעיפים אחרים. ואני לא פעם שואל את נציגי המשרדים: לפני חדשים, כאשר ישבנו ודנו בתקציב, אתם אמרתם שאם לא נאשר סעיף זה העולם יתהפך; כעבור חדשים אתם באים ומבקשים להעביר את הסכום לסעיף אחר. תעברו על הפרוטוקולים ותיראו העברות מסעיף לסעיף המסתכמות בעשרות מיליונים; תעברו גם על הפרוטוקולים מזמן הדיון בתקציב ותיראו שאותו פנהל משרד, שדורו את ההעברה, הסביר שאם לא יאושר המעיף הזה תהיה רעידת אדמה, העולם יתהפך. אתה יודע, אדוני שר האוצר, עד כמה זה נכון. אלא מה? - יתכן שהממשלה היא פדרציה של משרדים וכל משרד הוא ממשלה בפני עצמה, ואיך ממשלה נוגעת בתורתה. קימוצים צריך לעשות לא רק מטעמים פסיכולוגיים אלא מטעמים פיסקאליים. אני מכסים ששר האוצר בעצמו יעשה זאת. אני גם מוכן שתקום ועדה. אילו לזועזעה שקמה לפני שנתיים היו סמכויות אני בטוח שהיתה יכולה להביא לתסכון. אבל לא היו לה כל סמכויות, היו לה רק סמכויות לשוחח עם שר זה או עם שר אחר ולבקש ממנו כי יעשה קימוצים. זה לא עונה לבעיה. אם היתה ועדה עם סמכויות היא תבצע קימוצים ולא יקרה כלום. אני בטוח שהדבר אפשרי, בשם שלא קורא כלום בשמעברדים מסעיף לסעיף.

קודם ייעשה הדבר הזה. אם שר האוצר יבוא כעבור שלושה חדשים בפני הכנסת או בפני הזועזעה ויאמר: ביצעתי קימוצים אבל לא הצלחתי לקצץ ב-5% אלא רק ב-4%, יתחד מזה לא ניהן - אז נצביע בעד מלווה נוספת. הלא העולים אינם באים בבה אחת ואין שר האוצר זקוק לכל ההכנסה כבר ב-1 באפריל.

אני מוכן להעלות עוד רעיון "אפיקורסי". בסעיף "דמי מהגרה" יש 25 מיליון ל"י. זה בנודאי חשוב אבל אני בטוח שיכולים להסתדר גם בפתוח מזה.

היו"ר י. גורדין:

אינני יכול לעצור בדוחי מבלי להעיר כמה הערות-ביניים. שרי האוצר כמה פעמים חזר בפנינו שיש לו דעה בעניין זה שאין להשיג הרבה בדרך זו של קיצוצים; הוא ניסה בכל האמצעים ולא יכול לעשות הרבה. אם יחסטו ויחסטו אולי ישיגו עוד מיליון או 2 מיליון, אבל הוא לא רואה יותר מזה, והסביר מדוע לו רואה אפשרול ליותר כל אחד מאתנו, אם הוא תולק על דברי שר האוצר, חייב לבוא לא בדיבורים כלליים אלא לומר: אני מציע לך רשימה זו וזו אשר בסך הכל מסתכמת בסכום כזה וכזה. הצעה קונקרטיה יכולה לעמוד לוויכוח. ואז יתברר אם בענין זה של העברות מסעיף לסעיף יש חרפה מיליונים. אני גם מקבן מכיר את הענין הזה ואינני יודע כיצד חת"כ חזני הגיע לחשבון של עשרות מיליונים.

כל מי שבא ורוצה לפטור את עצמו, בעת שדנים על מלווה הובה, בדרך זו, בהגדרה הרבה ביותר אגיד שהוא מטעה את הציבור. הוא אומר לציבור שיש מקורות הכנסה אחרים - בזמן שאינם - ושבתל-זאת הוצעים ממנו 40 מיליון ל"י. זה משולל-אותם מכתבים שכותבים ל"הארץ". אנו איננו יכולים לבחוב מכתבי מערכת. אנחנו יושבים בוועדת הכספים ואם מתנגדים לדעתו של שר האוצר עלינו להציע רשימה אחרת. אם כל אחד מאתנו יאמר: אינני יודע, אבל בכל-זאת אני אומר מה שאני אומר, הרי נעשה את מלאכתנו פלסטר.

מ. חזני:

אינני יכול להציע זאת עכשיו. אינני אומר שאני לא יודע.

היו"ר י. גורדין:

אני מבקש מליחה. מצאתי לנכון להעיר זאת היות ודיבור זה חוזר מדי פעם בפעם.

י. גורר:

אינני מקבל את הערותיו, את ציוניו ואת הצדק של היו"ר. אילו היינו מקבלים 100 מיליון ל"י פחות מאמריקה לא היינו חייבים?

ז. סוזאייב:

חברי רוקח ידבר על כמה הצעות קונקרטיות. אני רוצה להעיר רק כמה הערות כלליות.

קודם אני מודיע שאינני מקנא בשר האוצר, אני יודע שמלאכתו קשה. אבל אנחנו חייבים להגיד מה בלבנו, ואני קצת מחפלא על הטפת המוסר של היו"ר.

היו"ר י. גורר:

זו לא הטפת מוסר, איך לי כל זכות להטיף מוסר על מישהו. הבעתי דעה.

ז. סוזאייב:

קודם-כל אני רוצה לציין בצער שלא יעזרו כל ההסברים על איזו קנוניה שנעשתה בעתון זה או אחר. אצלנו הגישה לעתונות חלופה בפרסום מאמר זה או אחר. כאשר נוח לי אני משבח עתון וכאשר לא נוח לי אני אומר שהוא עושה קנוניה. זוהי עובדה, אדוני שר האוצר, ועובדה מצערת שמסביב לענין העליה לא נוצרה אותה אווירה שהיינו זקוקים לה. אולם אינני רוצה לחפש את ההסבר הקל והנוח. טוב, נניח שארגנו כמה מכתבים למערכת "הארץ"; זה הסבר קל ונוח אבל הוא לא נכון. נאמת היא שלא נוצרה אותה אווירה שנוצרה בעת מבצעים אחרים.

אני מחפלא על שר האוצר שאינו מקבל את ההצעה שהציעו לו אנשי האופוזיציה. למעשה כולם בדעה שאפשר לקצץ בתקציב, שר האוצר בתוספת ההבדלים הם רק בהערכת גודל הקיצוצים והקימוצים ומה הזמן הדרוש כדי למצוא את הכסף. האם אתה, אדוני שר האוצר, חושב שאלה הם דברי-טרק, שמאחוריהם אין שום דבר? קבל את ההצעה, נשב בוועדה, מתוך הסכם, נוציא את הענין הזה מתחום מלחמת הבחירות. זוהי התחייבות קשה מאד מצד האופוזיציה, בייחוד בשנת בחירות, אבל אנחנו מוכנים לזה. קל לו למר גורר להגיד: תראה לי איפה אפשר לקמץ. זה לא עושים ביום אחד. תשב ועדה, עם מומחים, תבדוק ואם נאמת נראה שאין אפשרות לקמץ אז תוכלו להגיד: צדקנו, וייפסק כל הריצון מסביב לענין זה. אינני חושב שדבר זה יכול להזיק למישהו.

היו"ר י. גורר:

לא שמעתי ששר האוצר מתנגד לבדיקה כזו.

ז. סוזאייב:

אם הוא לא מתנגד אשמח מאד.

שר האוצר הביא תקציב המכוון לעליה ולעוד כמה מטרות, אם כי נכון הדבר שהכל במדינה קשור עם עליה. אפשר, אמנם, להגיד: הכל בטחון והכל עליה, אבל יש עליה בצובן הצר של המלה ויש עליה במובן הרחב של המלה. אילו שר האוצר היה מביא תקציב מכוון ישירות לעליה, שיכון ועוד כמה דברים קשורים ישירות לעליה, יכולנו ביתר קלות לקבל את התקציב. אולם כאשר הוא מביא סעיפים רבים שהוא עדיין אינו יודע מה לעשות אתם, זו למעשה רזרבה והזמן יקבע לאיזו מטרה להשתמש בסכומים אלה.

היו"ר י. גורר:

לאיזה סעיפים אתה מתכוון?

ז. סוזאייב:

יש פה סכומים לתעשייה לחקלאות, לתעסוקה וגם יש רזרבה שקוראים לה גלוי רזרבה. למעשה הסעיף הברור הוא רק הסעיף של 87 מיליון ל"י המיועד לשיכון.

אשר לכיסוי נזקי הבצורת הייתי רוצה ששר האוצר יגיד ש-20 מיליון הל"י המוקדשות לצורך זה יהיו צמודים להכנסה; ז.א. שלא יוכלו להוציא 20 מיליון ל"י לבצורת עד שלא תהיה הכנסה בטוחה בסכום זה למעשה עוד לא בדקנו את ענין הבצורת, איש אינו יודע באיזה סכום מסתכמים הנזקים אם זה 20 מיליון, 10 מיליון או 15 מיליון.

הינו"ר י. גורלי:
כאיש ותיק בוועדה אתה יודע לפי איזו שיטה
נוהגים בענין זה. בעבר היו ועדות הערכה,
ביררו, בדקו באופן יסודי, קבעו עקרונות ולפי עקרונות אלה שילמו את
הנדקים.

שר האוצר ל. אשכול:
אחר-כך ועדת הכספים מבקרת באזורים הנגועים
ומציע לתת פי-שניים.

ז. טוזאייב:
מכל מקום אני חושב שהוצאה זו צריכה להיות
צמודה להכנסה ואם לא תהיה הכנסה צריך לחזור
ולדון על כל הענין הזה. איש לא הסביר לנו שזה 20 מיליון, 10 מיליון או
5 מיליון. למעשה אנחנו לא יודעים מה היקף הבצורת.

הינו"ר י. גורלי:
זוהי הערכה אפרוקסימטיבית. יבדקו זאת.

ז. טוזאייב:
הייתי נותן עוד הצעה לשר האוצר. כולנו
מחפלים על עליה של 100 אלף עולים.

שר האוצר ל. אשכול:
החקציב שלי בנוי על 80 אלף.

ז. טוזאייב:
כולנו רוצים לא 80 אלף אלא 160 אלף, ואני
בדעה שהציבור שלנו הוא הרבה יותר טוב ממה
שמתארים אותו. צריך רק לדעת למצוא את הדרך ואין בקלות כזו להאשים אותו.
הציבור יכול להיות טוב או רע. הייתי נותן עצה למר אשכול לחלק את הענין.
אילו היה בא שר האוצר והיה אומר: ברגע זה אני מבקש את הדברים החופיים
ביותר, את השיכון - ופה אתה צודק כשאתה אומר שאינך יכול לחכות עד הרגע
האחרון, כי מוטב שיהיו 4000 דירות שיחכו לעולים מאשר 4000 עולים שיחכו
לקירות - ואת יותר הדברים שלא ידוע עדיין מה היקפם היה דוחה עד שיתברר
יותר המצב, זה היה יותר מתקבל על הדעת. אם ענין המים היה חשוב כל-כך
למה לא הזכנס לחקציב המקורי? מה הקשר עם זרם העלייה?

הינו"ר ז. טוזאייב:
אולי צריך להכין מקורות עבודהופרנסה לטווח יותר
ארוך?

ז. טוזאייב:
אני מוכן להגיד בשם האופוזיציה שאם שר האוצר
יבוא כעבור כמה חודשים ויאמר שבאמת זרם העלייה
הוא בזה, או אפילו הולך וגובר, שהבעיות כאלה הן, שישה צורך בפעולות,
מחוץ למדיניות הקיימת, לטווח ארוך - אנחנו נהיה מוכנים לשבת יחד עם
שר האוצר - אם הצרכים יצדיקו זאת - ולחפש מקורות. אנחנו מתנגדים למלווה
חובה אבל זו אינה השקפת עולם. אני יכול לחאר לי מצב שכולנו נהיה בעד
מלווה חובה. אנחנו נכנסנו לקואליציה בעת שהוטל מלווה חובה, לקחנו על
עצמנו אחריות זו ושילמנו ביוקר, אבל בשלב מסויים חשבנו שאין מנוס מזה.
אבל ברגע ששר האוצר הביא חקציב שמעורבות בו פעולות דחופות וחשובות
ופעולות שאינן כה דחופות, אין צורך במלווה חובה. הייתי מציע לשר האוצר
ליותר עכשיו עלמלווה חובה, נדבר על-כך יותר מאוחר, ביולי או באוגוסט.

לענין של האמיסיה. אינני יכול לקבל את הערת
שר האוצר לישיבה בירושלים, כשהוא אמר שלממשלה יש התחייבויות - יש
אמיסיה של הבנק האיפוטקאי, של ההסתדרות, יש פל מיני אמיסיות. אני
בא ואומר: בשעת חירום אין רכבת תחתית בחיפה, אין בנק איפוטקאי ואין
אמיסיה של ההסתדרות - כל אלה יהיו בתור שני.

יש אפשרות היום לכסות את הצרכים הלוחצים עלינו
ברגע זה בלי מלווה חובה. זאת אפשר לעשות עם קיצוץ בסעיף דמי מחזור,
עם הגדלת האמיסיה שהתחילו בהפצחה ואי-החזרת הסכומים שנתקבלו כבר, ולומר
עם המשכת מלווה העלייה.

הושמעו בימים אלה כמה הצעות בקשר לפתרון חלקי
של בעיית השיכון על-ידי בניית בתים בהשכרה. היתה ועדת ציבורית-ממשלתית,
עכשיו יש הצעה מר שטרן מ"רסקו", ולפי מבט ראשון נראה שהצעה זו יכולה
לפתור באופן חלקי את בעיית השיכון, אולי בחלקה הקטן אבל על כל פנים בחלק.
מאחר שאין שום תגובה להצעות אלה אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם תהיה
תגובה? זה יכול לתת משהו בכל המערכת הזו של הבטחת שיכון לעולים.

י. רוקח:

זה 10 שנים שלא הוקם רעש כזה מסביב לתקציב נוסף. והיה זה דבר נדיר ביותר שבעת הגשת התקציב הרגיל לשנה הבאה עוד לפני אפריל הוגש לכנסת תקציב נוסף לאותו תקציב רגיל שטרם אושר. זה באמת מוזר מאד. אבל אם זו שאלה של פרסטיג' לשר האוצר ולחברי מפלגתו דבר לא יעזור, לא יעזור שום הגיון של מחשבה; אבל אם הם יטו קצת אזן למה שאומרים אחרים אני חושב שאפשר למצוא פתרון.

את כל הסכום של 185 מיליון אני מחלק לשני חלקים. מצד אחד עומד סכום של 85 מיליון המורכב מ-50 מיליון מהסוכנות, 15 מיליון מ"בונדס" ו-20 מיליון לכיסוי נזקי הבצורת מממשלת ארצות הברית. אלה הם 85 מיליון ל"י שאפשר להגיד כי באים מהצד. אינני רוצה לעשות אנליזה למעוף הבצורת, לא נדבר על-כך בפומבי בכנסת ולי לא איכפת שחקבלו, אם תוכלו, 40 מיליון ל"י לבצורת.

אם אני מוריד את הסכומים הנ"ל, שציינתי, נשארים עוד 100 מיליון ל"י שאני מציע להשיגם כך: 25 מיליון ל"י אמיסיה, נוסף על ה-50 מיליון; אני מציע להשאיר א. מלווה ההתנדבות.

הינ"ר י. גורי:

לא ברור למה אתה מתכוון בדיוק.

י. רוקח:

מוסדות אחרים לא יקבלו את הזכות להוציא אמיסיה. אני חושב שהמדינה קודמת לשלטון המקומי ולהסתדרות. כמו שאמרת, אני מציע להשאיר את מלווה ההתנדבות. המיד ישארו מתנדבים בארץ, ואני חושב שאפילו אפשר לעבור את הסכום שעליו הוכרז אם תיפסק הצעקה. למעשה על-ידי מלווה חובה אתם משיגים דק 20 מיליון ל"י ולא 40 מיליון, משום שכולם ידרשו חזרה את הסכומים של מלווה ההתנדבות. אפשר להעריך שאפשר לקבל 25 מיליון ל"י ממלווה בהתנדבות במקום ה-20 שהפריזו עליהם.

אשר למסי העקיפין, אני מקבל את גידול האומדן כתוצאה מהגברת הפעילות הכלכלית. הגידול הכולל במסי העקיפין מתחלק לשלוש מקורות: הגברת הפעילות הכלכלית, הכנסות מהשוק האפור והעלאת שיעורי המס. אשר להגברת הפעילות הכלכלית, אני מסכים עם זה ומקבל זאת. הוא הדין בשוק האפור - אם אתה תוכל לקבל יותר כסף מהשוק האפור - בבקשה. עם זאת אני חושב שיש מספר של מצרכים שאין להגדיל את מסי העקיפין עליהם, לכן אני מקטיף את אומדן ההכנסות ממסי עקיפין ב-10 מיליון ל"י, כלומר באותו חלק שנועד לבוא מהגדלת שיעורי המסים, ומעמיד סעיף זה על 25 מיליון ל"י במקום על 35 מיליון ל"י.

למרות מה שאמר מר גורי אני מביא בחשבון גם קימוצים, אם כי אינני מדבר על קימוצים בשיעור של 5% מהתקציב, כפי שהציע חת"כ חזני, משום שזה לא ריאלי. אני מדבר על קימוצים בסך 30 מיליון ל"י בסך הכל, מזה 15 מיליון בסעיף "מלאי ומחסנים" ו-15 מיליון על-ידי פיצוץ התקציב ב-1%. למעשה לא מוכרחים לקמץ בכל הסעיפים 1%, יש סעיפים שאי-אפשר לקמץ בהם יש סעיפים שאפשר לקמץ בהם יותר מ-1%, אבל במוצע זה יוצא 1%.

כך אני מגיע להכנסה כוללת של 100 מיליון נוספים.

הינ"ר י. גורי:

אתה מגיע ל-80 מיליון. אתה מחעלם מהעובדה ש-20 מיליון ל"י של מלווה ההתנדבות הובאו בחשבון אתה רוצה בעקיפין להרוויח 20 מיליון ל"י על-ידי-כך שאתה טוען כי שר האוצר יחזיר 20 מיליון של מלווה התנדבות. אבל הוא לא חוזר להחזיר.

י. רוקח:

כך הוא אמר.

הינ"ר י. גורי:

ראשית-כל, עוד לא נכנסו 20 מיליון. שנית, לא כולם יבקשו את הכסף חזרה. אתה יכול להביא בחשבון לא יותר מאשר 8,7 מיליון.

ל. רוקח:

אתה לא צודק. ברגע שיודיעו כי הבנקים פוּדוּם את האיגרות האנשים יעמדו בתור.

אני חושב שהתכנית שלי ריאלי. אני מציע לשר האוצר לא להשתמש במכשיר הזה ששמו מלווה חובה בין לילה. תשאר אותו לזמנים יוחר המורים, אל תזבזב את המכשיר הזה שיכול להיות נחוץ בעוד חצי שנה או בעוד שנה; אל תעשה זאת למכשיר רגיל, כעין מס. כאשר אתה יכול להשיג 100 מיליון בקלות אל תשתמש במכשיר של מלווה חובה.

אשר להוצאה. אני נוהן 100 מיליון ל"י לשיכון. את הסכום של 20 מיליון ל"י לבצורת אני מציע לחלק: 10 מיליון לבצורת ו-10 מיליון למים. 25 מיליון נועדו בתקציב לשירותים. האם זה הגיוני להכניס 25 מיליון ל"י לשירותים עבור אנשים שלא באו? אם אתם רוצים לעשות תקציב לעלייה תעשו תקציב רק לעלייה. נשארים עוד 65 מיליון ל"י. אני מציע לא לפרט עבור מה יוצא סכום זה. לפי הצורך הוא יוצא לצרכים הדרושים ביותר.

זו התכנית. אני חושב שהיא בריאה והיא מוציאה אותך, אדוני שר האוצר, מהמצוקה. תקים ועדה ובעוד 3 ימים יתנו לך את הקיימונים בשיעור 15 מיליון ל"י.

י. צוק:

אני חושב שאין צורך במאמץ רב כדי להסביר את הצורך בתקציב מיליונים לתקציב זה. כאשר שר האוצר הביא את התקציב הרגיל והניח אותו על שולחן הכנסה, אמר בהרצאתו שאין בתקציב זה פתרון לכמה וכמה דברים. עכשיו מר רוקח אומר שלא היה תקלים כזה שעוד לפני אישור התקציב מביאים תקציב נוסף. אני רוצה לשאול איזה מה היה אמור אילו בטווח מרס או בראשית אפריל היה בא שר האוצר ומבקש תקציב לשיכון, לבצורת, לתעסוקה לעולים, למים? - אז בוודאי היה טוען מר רוקח: כבר באפריל אתה בא לדרוש תקציב נוסף? האם לא ידעת זאת בינאד, בפברואר?

אני מתפלא מאד על הה"כ רוקח וסוזאייב. הארץ אינה כל-כך גדולה שאינם יכולים לדעת שיש בצורה. האם הם רוצים לקבל אישור מה"סטיש דפורמנט" שיש בצורה? האם הארץ היא כל-כך גדולה שאינכם יכולים לדעת שיש בצורה בנגב?

הוא הדין בענין המים. בזמן שהניחו את התקציב על שולחן הכנסה היה צורך שאין פתרון לענין המים, גם בלי קשר עם העלייה, ותעליה רק החרפה את הבעיה. אין צורך במאמץ רב כדי להסביר שעכשיו הזמן, שעכשיו צריך היה להגדיל את הסעיף הזה ולא לחכות לאפריל, אתרי אישור התקציב ולצוא עם תקציב נוסף. זה היה דבר בלתי אחראי.

לשאלת מקורות המימון. מר רוקח מצא לזה פתרון טוב - להמשיך במלווה ההתנדבות, להשאיר מלווה חובה לזמנים אחרים. אני רוצה לשאול: מדוע קרה כך שמלווה ההתנדבות לא הכניס את הסכומים המקוויים? אני חושב שזה לא היה מקרה וזו לא רק שאלה של תעמולה. אם אינני טועה גם לקרן המגן, שהלא היה ענין של עולים מרוזמניה אלא דבר שכל אחד ידע שעומד על ראשו - לא עמדו כל-כך בתור, וצריך היה לעבור מקרן מגן ליהב-מגן. נכון שאז זה לא היה מלווה תעמולה עויינת כפי שקרה עכשיו, אבל ביטודו של דבר גם קרן המגן לא פתרה את השאלה במלווה והיה צורך לעבור ליהב-מגן. אני מאמין שיבוא מצב שיהודים יתנו כסף מרצונם החופשי, אבל גם כאשר יגבו כסף במלווה חובה אני בטוח שיהיו אנשים אשר יגידו: אני חושב שזה לא מספיק - ויתפרקו מתכשיטים כדי לתת למלווה. אם מדינת ישראל צריכה להרים בכוחה ובקצת עזרה מחו"ל את ענין קליטת העלייה, זה לא יכול להעשות היום בדרך של התנדבות. מלווה החובה יהיה מוטל על הכנסה שעולה על מינימום מסויים ומבחינה זו הוא לא יפגע קשה ברמת חייהם של רבים. אני חושב שהציבור מבין את ההכרח שבדבר, בעיניו מובן מאליו שאם באים עולים צריכים לגייס אמצעים בארץ. ההיפך לא היה מובן בעיניו. אגב, אני חושב שלפני שהעולה ירגיש את העזרה הזאת ירגיש זאת הישוב הוותיק על-ידי הגברת התעסוקה והפעילות הכלכלית, משום שכסף זה יוזרם חזרה למשק בבניית שיכונים. מזה ירוויח ראשית כל הישוב הוותיק. לכן אין כל-כך לבכות את המצב.

בכמה הזדמנויות דיברנו על חסכון בהוצאות והדבר אינו רחוק ממחשבותי. אני בדעה שבפיתוח רציני של הדברים יש על מה לדון. אבל אם אנחנו דנים עכשיו על עליה ואיננו רוצים להפטר מחובה זו על-ידי דיבורים בעלמא איננו יכולים להעמיד את החסכון כנגד מלווה החובה. אילו תה"כ סוזאייב ורוקח היו מציעים זאת כאילו פעולה נוספת ואם ועדת הכספים מוכנה להכנס לענין זה ולהסתכן באי-פופולאריות+אני חומך בזה.

ז. סוזאייב:

בדבר כשלצמנו אתה חושב שזה מוצדק?

ז. צורן:

כן, אבל לא כפתרון לעליה. אני מסכים שוועדת הכספים תעשה זאת, נוסף לכל המקורות ההכנסה האחרים, שהיא תסתכן לומר דברם לאפופולאריים למשרדים וגם לאחרים.

אני חושב שיש בתקציב זה דבר קשה, זה ענין הסוכר הפוגע קשה במיעוטי יכולת, מתוך כך שגם חוספת היוקר שעלולים להחזיר לא תהיה פתרון בשביל כולם, כי רבים אינם קשורים באינדקס.

א. בהיר:

אני רוצה לשאול את תה"כ סוזאייב וחזני:

אתם יושבתם בוועדת הכספים והשתתפתם בבירור שהיה לפני חדש-חדשיים וכולנו היינו בדעה שמוכרחים להטיל על הישוב בארץ לפחות מחצית המעמסה הכללית. אני זוכר את הודש אוקטובר, אז התחילו כבר לדבר על עליה ואז ועדת הכספים כולה דרשה משר האוצר להקדים את תכנית השיכון לעולים באלף יחידות לחודש. ושאל שר האוצר: אתם רוצים שאתן הוראה לבנות; תגידו לי מנין אקח את הכסף? אנחנו אמרנו שוועדת הכספים אחראית על-כך שבתוך התקציב החדש - ואם יהיה צורך עוד בתקציב נוסף לשנת 1958/59 - הכסף יינתן. אז אמר שר האוצר שאיננו יכול לעשות זאת בלי כסף מפני שהקבלנים אינם עובדים על-סמך החייבויות לעתיד ולכן לא ניתנה הוראה לבניה.

היו"ר י. גורני:

בסוף הישיבה אני מבין משר האוצר בן-הוא מבקש מקדמה לשיכון.

א. בהיר:

מה מציעים לנו עכשיו? - מר רוקח מציע לנו אותם 85 מיליון מהסוכנות שהם לא בטוחים ושאינן עליהם כל התחייבות של ממש. מצד שני הציע מר רוקח לאשר-100 מיליון ל"י לשיכון. מנין ציקה 100 מיליון ל"י? אנחנו יודעים ש-50 מיליון הל"י של הסוכנות אינם עדיין בבחינת כסף, אנחנו גם יודעים ש-15 מיליון מה"בונדס" אינם בטוחים. למקורות לא בטוחים מציע לנו מר רוקח להוסיף 15 מיליון ל"י פיצויים ולהקטין את הרזרבה ב-15 מיליון ל"י. ז.א. יהיו בתקציב 85 מיליון ל"י לא בטוחים. ההצעות האלה אומרות ששר האוצר צריך לבוא לבנק ישראל ולבקש מקדמה על בסיס של הדפסת כסף ואינפלציה. זה התכן האמתי של ההצעות האלה, מפני שצריך לשלם לקבלנים ולפועלים.

אשר להצעת תה"כ רוקח לא לפדט את ההוצאות אלא להשאיר סכום כללי, אני חושב שעל זה לא יהיה ויכוח.

יחד עם זה אני רוצה שנדע שסכומי הוצאה אלה יתנו ראשית-כל פרנסה לישראל הוותיק מפני שבין הוותיקים יש בעלי-מקצוע ובעלי-מלאכה. אנחנו מבטיחים מצב של פרוספריטי לאלה שכבר נמצאים בארץ ואנחנו מבטיחים העסקה חלקית לאלה שיבואו. כאשר שר האוצר רוצה להבטיח עוד 20 מיליון ל"י למים - סכום לא כל-כך גדול למטרה זו - הרי פירוש הדבר שכ-50% יוצאו להעסקת עובדים. הוא מבטיח עוד 20 מיליון ל"י לתכניות ההתיישבות החדשה והפיתוח התעשייתי, פירוש הדבר עבודה ל-7 או 6 אלפים איש בשנה. עם זאת אנחנו צריכים לדעת שעדיין איננו פותרים את הבעיה העיקרית והיסודית.

י. אפרתי:

אני רוצה להגיד מספר מלים למר רוקח. יש לי הרגשה שאנחנו מגזימים בעומס הזה של מלווה חובה. אחרי ככלות הכל תוספת של 100 אלף יהודים זו הכנסה לכל הישוב. 100 אלף יהודים שבאים עם מה שבאים מוכרחים לקנות דברי לבוש, תוצרת חקלאית, הם מוכרחים לחיות. ואם הם מקבלים 50 מיליון ל"י מחו"ל זו הכנסה לישוב. אני חושב שמגזימים בוויכוח הזה על מלווה חובה.

אשר למסי העקיפין; יש ערעור גם על ענין הסוכר. גם אני חושב שבענין זה צריכים לתקן משהו. אשר ליתר המסים, האוסדן גדל בעיקר הודות להגברת הפעילות הכלכלית.

נשארת רק הבעיה של מלווה החובה. במידה שאדם אינו יכול לשלם מלווה חובה והוא קנה איגרות של מלווה העליה הוא יכול לשלם באיגרות שכבר קנה. אל נשכח שמלווה החובה מתחלק בין כל הציבור כמעט ויהיה זה אך מוגזם להגדירו כעומס כבד אם המדובר על תוספת של 100 אלף עולים. מצד שני זו הכנסה בטוחה ששר האוצר יכול לסמוך עליה. ההכנסות מבוונדס וממשלת ארצות הברית אינן כה בטוחות. הדבר הבטוח היחיד שאנחנו נותנים היום לשר האוצר זה מלווה חובה, שעל סמך ההכנסה ממנו יכול השר לעשות מיד פעולות מסויימות.

אני חושב שאין כל פרופורציה בין העול המוטל על הישוב ובין הרווח שיהיה לישוב. הישוב יכול לשאת בזה, הוא גם זבין.

י. קרובים:

קודם-כל בענין ועדת הקימוצים שהציעו כאן. אני מצטער מאד לומר לומר רוקח שהוא יתר על המידה מעריך את כוחותיו אם הוא חושב שבמשך מספר ימים הוא יכול למצוא קימוצים בסך 15 מיליון ל"י בתקציב החדש. בדרך-כלל צריך לחפש קימוצים במנגנון. זו מלאכה לא קלה שאי-אפשר לעשותה אחת-שתיים. מר רוקח טועה ומטעה אחרים. זה תהליך של חדשים רבים, של שנה או יותר. אינני אומר שלא צריך להקים ועדת כזו, אבל להשלוח את עצמנו שעל-ידי ועדה לקימוצים נוכל לפתור את בעיית השיכון - אין בזה כל טעם של ממש. והשליה זו היתה אחד הדברים הגרועים שעתון "הארץ" אירגן, כפי שהשתקפה במכתבים למערכת: אל תיתנו, תידרשו קימוצים בתקציב המדינה.

מה ז.א. "הארץ" אירגן? - זה לא היה מאורגן.

י. קרובים:

חה"כ סוזאייב, זה מאורגן. אילו כל אותם האזרחים החופשיים" זה בלתי מאורגנים" היו כותבים: אנחנו נותנים מכיוון שאנחנו רואים כי יש צורך אבל יחד עם זאת אנחנו חושבים שהממשלה צריכה לקמץ בתקציבה - זאת הייתי מניין; אבל לומר: בממשלה תמצאו מקורות הכנסה אל תיתנו מרצונכם - זה יצר אורירה גרועה מאד ורגישות גדולה, והרגישות למתן היא חולנית: כולנו מוכנים לקחת אבל לא לתת. אני רוצה לשאול אתכם: מה אנחנו נתנו מכיוון לקליטת עליה במשך השנים האלה?

טוב שבראשית הדיון על התקציב עלה על הפרק ענין העליה. יכול היה להיות אסון אילו היינו מאשרים את התקציב על בסיס של עליית 40 אלף יהודים ובאמצע השנה היינו צריכים לדון על מקורות מימון נוספים. ומכיוון שלא היינו יכולים להגיד לעולים לחכות עד שנמצא את הכסף זה היה מביא לתהליך של מימון אפלטוני.

בנוגע לביטול הסובסידיות למצרכים בקיצוב. אני חושב שלא ימצא בוועדת הכספים אפילו אדם אחד אשר לא יראה בביטול זה פעולה חיובית. סוף-סוף אין כל הצדקה שהאוכלוסייה המסודרת בעבודה ובפרנסה תקבל תמיכה מהממשלה בצורה של מנות סוכר, שמנים וקפה, אנשים שמשתכרים הרבה, או לא כל-כך הרבה אבל הם מסודרים היטב, אין שום הצדקה שהמדינה תתמוך בהם על-ידי הוזלת המחירים. לכן עצם ביטול הסובסידיות הוא דבר טוב ומועיל.

עם זאת - ועל כך שמענו גם הודעה משר האוצר - במידה שיש שכבה, שאינני קובע את גודלה, שנפגעה מביטול הסובסידיות, לא רק ביטול הסובסידיה לסוכר אלא גם הסובסידיה לשמנים ולמצרכים חיוניים אחרים - שכבה זו יש לפצות בעד ההתייסקרות. שמעתי, או קראתי בעתון, שיש כבר מחשבות בחוגי האוצר איך לפצות שכבה זו, ואני מבין שהמדובר הוא בעיקר במשפחות עם ילדים.

אשר למלווה החובה אני רוצה להגיד לחה"כ סוזאייב ורוקח שאת הכספים הדרושים לשיכון עולים אי-אפשר לגייס על-ידי התנדבות, עם כל הערכתי להתנדבות העם. המדובר אינו בסכום קטן אלא בסכום די גדול. כבר הזכיר חה"כ צור את יהב המגן. אני זוכר שאז הרבה נתנו, עובדים ובעלי יכולת, אבל לא כולם נתנו והסכומים לא הספיקו. היינו נאלצים להפוך את יהב המגן למס. כאשר יש צורך בהכנסות נוספות מציעים מסיים נוספים, אבל אנחנו מציעים לא מסיים אלא גיוס אמצעים תוך חלוקת העומס בין כל אחד לפי יכולתו, מתוך התחייבות להחזיר ביום אחד את הכסף. זו הלוואה צמודה, אין זה קרבן כה גדול. אי-אפשר להתבסס על מלווה התנדבות כשיהיו כאלה שיתנו ויהיו כאלה שלא יתנו. באורירה כזו, כמו שיוצרים אותה מספר עתונים, בוודאי שלא כולם

הערה אחרונה לחה"כ חזני. הוא אמר שמדי שנה מעבירים מסעיף לסעיף עשרות מיליונים וזה מוכיח שאפשר לוותר על הרבה סעיפים. בדמה שכל עוד בנוי התקציב על אומדנים יהיו הפרשים - יהיו סעיפים שיעברו על האומדן ויהיו סעיפים שלא יגיעו לאומדן. אילולא ההעברות אי-אפשר לכסות את כל ההוצאה באותן פעולות בהן יש מחסור. זהו אורגניזם חי אי-אפשר להקפיא אותו, אחרת המשרדים לא יוכלו לפעול.

עם זאת אינני טוען שאין אפשרויות לקיטוצים פה ושם, גם שר האוצר אמר שיש אפשרויות כאלה אם כי הן מצומצמות. זו מלאכה שנצטרך לבצע, מלאכת נמלים ולא על-ידי פעולה דרסטית. זו עבודה שבשגרה הקיימת אי-אפשר לבצעה אלא על-ידי פעולה יותר מחושבת ומעמיקה של איזו ועדה ציבורית, פנימית שלנו, אשר תקום באחד הימים ותעזור למנגנון.

לא, באחד הימים.

ז. סוזאייב:

אינני מתנגד לזה אבל לא בדרך זו נגיע למימון צרכי העליה ובל נשלה את הציבור שכך אפשר לממן

ק. קרמון:

את השיכון.

שר האוצר ל. אשכול:

רבותי, אעשה מאמץ אינטלקטואלי כדי להתייחס לדברים שנאמרו כרצינות וכמשקלם, כאילו נאמרו ברצינות מלאה. לא אדון לפי חשיבות העניינים אלא לפי סדר העלאתם.

יש לי, בכל-זאת, טענות גם לחה"כ דיין. אין חובת תחושת המציאות וראיה ריאלית גם על חה"כ דיין. הוא יושב לו במנוחה ואומר: הסכומים לא מספיקים. אחרי כן הוא מוסיף: הציבור ער, הציבור רוצה לתת אבל לא יודעים איך לקחת. חה"כ דיין, אתה הלא רואה איך הציבור רוצה לתת.

ש. דיין:

זה לא הציבור, זו אופוזיציה מאורגנת.

שר האוצר ל. אשכול:

גם לו הציבור היה ער ועומד באמת בתור למלווה התנדבות - ואני פחות מאחרים בא בטענות לציבור - הרי אם צריך לקחת עכשיו מהציבור כ-200 מיליון ל"י אינני רואה סכומים כאלה מתגוללים ואני יודע איך חברי - בתוכם אתה - נהרגים על חצי גרוש או על עשירית הגרוש לביצה או לליטר חלב. לו היה כל-כך פשוט למה היו צריכים ליהרג? אתה מעמיד את הדברים כאילו אנחנו בטלנים, הממשלה בטלנית? רוצים לתת אבל איננו יודעים איך לקחת. אני ברודאי יכול להסכים לזה שיהיה יותר כסף, אבל אנחנו מדברים על דבר גדול, רציני, חמור וחריף.

שאלת מה יתן התקציב למתיישב, להתיישבות החדשה השנה. זאת אינני יודע באשר אינני יודע עדיין מה יהיה חלקה של הסוכנות היהודית בתקציב ההתיישבותי. אינני יודע אם היא תיתן את ה-40-50 מיליון ל"י או לא. סכום זה יכול להיות השטבת אל הסרגרינה של פרוסת הלחם. אם הם לא יתנו תהיה רק פרוסת לחם בלי סרגרינה.

חה"כ דיין שאל גם על קימוצים בשירותים. אני עומד על זה בישיבת הממשלה ובכל מקום אחר. בקימוצים אלה במידה מסוימת אני מאמין, בדברים אחרים אינני מאמין. אסתפק בזה אם המשרדים העוסקים בשירותים לא ידרשו ממני תוספת תקציב לשירותים חוץ מאשר בענייני עבודה. ואני מבקש שאתם, בוועדת הכספים, תבחנו זאת ותעזרו לי. אני מוכן מיד להציע שכאשר משרד החינוך ידרוש ממני יותר כסף לפתיחת כתות נוספות, בעיקבות העלייה הגוברת - ואני רוצה להגיד לכם כי יש לי תקציב לעוד 40 אלף יהודים, לא יותר מזה - אני אשלח אותו אליכם. תשב ועדת הכספים ותבדוק את כל התקציבים מאלף עד ת"ו. זו הזדמנות בשבילכם לבדוק את המנגנונים של כל המשרדים. אולי תוכלו לקצץ במספר האחיות במשרד הסעד; אולי יש יותר מדי עובדות סוציאליות.

ח. רובין:

זה לא הכל.

שר האוצר ל. אשכול:

עוד לא גמרת. כדי ללמוד את פעולת המשרדים כמו שהשר יודע - או אינו יודע - את פעולתם דרוש הרבה זמן. אני טוען בפני המשרדים: אל תדרשו יותר, ואני יודע שזה לא יועיל. כי במקום שאין בו בכלל בית-ספר איננו יכול להגיד תקצו. שם מוכרחים לפתוח כתה. במקומות אחרים אפשר, אולי, לדחוס, למלא כתות. אבל, כמובן, גם פה אנחנו כבולים, כי פה יש זרם חינוכי בזה ופה יש זרם אחר; ואתה מתהלך כאילו אתה רוצה להתגנב לפרדס בין שלוש שורות ספר. חה"כ רובין אסר - וגם אני אצטרף למפ"ם - לא פיסורים! יפה מאד. גם אני אומר שיותר קל לא להוסיף מאשר לחתוך, לקצץ.

במשך הזמן בכל משרד כמעט נוצרת שכבה של עובדים אשר מנהל המשרד אומר: אני יכול לוותר עליהם. אבל אני תובע אחרים במקומם. העברתי החלטה בממשלה להקים לשכה אשר תבדוק קודם-כל את העובדים האלה אם איזה משרד תובע תוספת. אולי יש ביניהם כאלה שיתאימו לתפקידים אחרים.

בא חה"כ רובין ומציע להחליט על הקפאה כללית של מנגנון המדינה. אין בהצעה זו שום טעם - לא משקי ולא אחר. מה אעשה אם מחר חה"כ צור יתבע עוד שלושה פקחים באיזה מקום בהתיישבות או משרד אחר יתבע שמאי סוג א' אשר יכול לתת עוד חצי מיליון ל"י הכנסה? החלטה כזו היא סתם חבלה.

להערוותיו של חה"כ חזני. אני מעריך מאד את הנימוקים שלו, עד שהוא אמר שבינתיים לא יבציעו בעד מלווה חובה, אבל בכל-זאת אני רוצה להתייחס לנימוקים.

אני מודיע לך שאנחנו מספלים עכשיו בתיכנון הרפת והלול. אני עוד לא שמעתי מספרים, גם לא מפי חה"כ חזני, בקשר לתיכנון הרפת והלול.

ס. חזני: בעוד שתי דקות אוכל לתת לך.

שר האוצר ל. אשכול: אני יכול להגיד שבענין הרפת והלול הממשלה מטפלת, היא לא התכחשה עד עכשיו לרפת וללול והיא לא תתכחש גם מחר. מתי שהוא אני טענתי שאין לי כסף בתקציב כאשר היתה טענה לחקלאים? אני יכול לטעון שמחירה של ביצה לא צריך להיות 89 מיל כי אם 87 או 85 מיל. יש ויכוח על מספרים. אותו דבר בענין החלב. אינני יודע מדוע צריך להעמיד עינינו אלה כתנאי בקשר עם התקציב לעניני עליה. איזה קשר יש לזה עם תקציב העליה? אם כן - לא צריך עליה.

ס. חזני: לא אמרתי זאת.

שר האוצר ל. אשכול: תוספת למים. אני גם יודע מה זה מים. זה לא חדש. כאשר הבאתי את התקציב כולנו אמרנו: יותר טוב אילו היו לנו עוד 10 מיליון. אז אמרתי שיש איזה סיכוי להכנסה. אם אנחנו מקציבים עכשיו כ-20 מיליון ל"י למים זהו פחות או יותר הסכום אשר דורש ממני וינר כאשר אני שואל אותו: כמה אתה צריך לעניני מים השנה? אפשר אולי להסתדר ב-17 מיליון, אפשר גם להוציא 25 מיליון, אבל אם אני מקציב 20 מיליון אני מקיף את הצרכים. בשנה אחת את הירדן לא תעשה.

ס. חזני: לי יש אינפורמציה אחרת מהנהלת מקורות.

שר האוצר ל. אשכול: אם לא נקבל כסף לעניני הירדן, ויש לנו תביעה שזה ענין של פיתוח, אם למטרה זו לא נקבל מאמריקה אז הפסדנו שנסה. אבל נחוץ לנו עוד חצי שנה מאבק רציני וניצול כל קונוצקטורה מדינית. אילו הייתי מכניס לתקציב סכום גדול יותר למפעל הירדן זה היה מקטין את סיכויי העזרה מאמריקה.

אשר לסוכר. הממשלה החליטה שעל ועדת השרים לעניני כלכלה להציע הצעה כיצד לפצות לא רק את מקבלי הסעד ועובדי עבודת דחק - שזה קל לסידור - אלא שכבה יותר רחבה של משפחות מסופלות בילדים. על זה גם כן לא יהיה ויכוח אם כל אחד לא יתעקש לרצות כמה שאפשר יותר.

חה"כ סוזאייב אמר: העובדה היא שלא נוצרה אנוירה אוהדת לעניני העליה ולקליטתה.

ז. סוזאייב: לתביעת הממשלה והאוצר.

שר האוצר ל. אשכול: בוודאי. אתה מכיר את הסיפור של פרישמן על העז: כולם מחבבים מאד את העז עד שהיא מתה מרעב. בוודאי, עליה; כל זמן שהיא לא מגיעה כולם רוצים. וכולם יודעים שזו עליה בלי כסף. תאמין לי חה"כ סוזאייב, אילו עליה זג, לפחות מחציתה היתה בעלת אמצעים הייתי תורם כסף משלי לקק"ל.

אינני חושד בציבור. לעליה זו יש גם הרבה קרובים בארץ, יש כ-150 אלף יהודים מרומניה כבר עכשיו. בוודאי יש אהדה, שרוצים כי יבואו. עכשיו נפוצו ידיעות שיבואו 12 אלף ועו לים בחודש. בטוכנות אמרו: אולי ברגע זה נעשה רגולציה של העליה מארצות אחרות. מיד קפצו התאחדות עולי מרוקו והתאחדות עולי אלג'יר - אשר עשו הרבה לקבלת יהודי מרוקו ויהודי אלג'יר - והעתירו עלינו מחאות. אני יודע גם את זאת להעריך כערכו. אהדה לעליה פירושה לעשות פעולות המאפשרות ליהודים לעלות ולהקלט בארץ. אם חה"כ סוזאייב אוסר שאין הענות, אני שואל: מה הנימוק, מה הסיבה? אתה ראשון היית חייב להגיד: מה הדבר הזה? האם זה נכון?

מעשה שהיה כך היה: אשתקד, כאשר לשיכון היה רק 25 אלף ל"י וזרם העלייה הלך ודקטן, כאשר אפשר היה להרביץ על הממשלה שיש ירידה, מה עשה הקדוש ברוך הוא? - החלה עליה וכאשר החלה העלייה כולם נבהלו, כולם חיכו לשר האוצר. אני הייתי יותר קר, אמרתי: טוב, יבואו 40 אלף יהודים. מפני שחסר לנו קצת כסף ברשה לסוכנות לפנות לעם. אף אחד לא ידע שבשנה זו נצטרך לחשוב על 12 אלף יהודים לחודש. החלטנו על 20 מיליון ל"י, אמרנו: כך גאה וכך יאה, נפנה לציבור. והיה משהו שאמר: התנדבות מס, תרומה. כאשר אני באתי מחו"ל היה כמעט מוחלט בחוג אנשים שיכולים להחליט, שיש לפנות לציבור בקריאה שיתנדב על 20 מיליון ל"י. אני העברתי זאת על בסיס של מלווה בהתנדבות.

אני שואל אתכם: מה היתה תגובת העתונים על מלווה ההתנדבות? אם אינכם יודעים תלכו הביתה ותבקשו מט של עתונים. אני זוכר את הסגור של הבקר ושל הארץ, ואחריהם מחזיקים השועלים הקטנים המחבלים בכרמים הגדולים, עתוני אחר הצהריים. מה היתה הטענה? - הטענה היתה: אנחנו מדינה, אם יש הוצאות צריך להטיל מסים; אנחנו צריכים להשתחרר מהנוהג של תרומות, מהשיגרה, היום יש מסינה, אם יש צורך יטילו מסים. ואנחנו היינו צריכים להצטדק שהסוכנות היהודית שולחת שליחים לעם היהודי לדבר על התנדבות; אסור לסוכנות היהודית לפנות לשני מיליון יהודים בארץ. סוף סוף יש מרכז יהודי גדול לאחר אמריקה. היינו צריכים להצטדק. ופה - סיכות, זלזול, הרבצה.

לחת פטף, בדרך-כלל אף אחד אינו מוכן להשליך אותו, להפרד ממנו בקלות. אם אומרים לו שזה חשוב, אם אומרים לו שזו מצווה, אם נותנים לא את האקוויולנט של הכסף שדורשים ממנו אז הוא נותן. כאשר הייתי שואל את מונטגו: למה אתה עושה פלאקאטים כאלה, תעמולה כזאת? - היה עונה לי: משהו אני צריך לתת לאנשים אלה; מה אני מוכר להם? - אני מוכר את גולדה, את בן-גוריון, את רוקח; הם יבואו, נעשה יום-טוב, תהיה ארוחה חגיגית וכו'. העם נענה לתביעתך כאשר אתה אומר לו: אתה עושה משהו טוב, חשוב. אבל מה עושים אצלנו? - עתון הגון ופרוגרסיבי כמו הארץ ועתון כמו הבקר, שהוא בכל זאת שופר של אנשי הארץ, סלתה ושמנה של הארץ, עתונים כאלה מקומטים את העם נגד התנדבות. אז אין פלא שהתוצאות אינן כה מלהיבות.

ושוב אני פונה לחה"כ רוקח, אשר זוכר את זמני ההתנדבות, את כופר הישוב וכו': נדמה לי שכבר בקרן הסגן היה מקום שלא נשבע נחת. הרבה פעמים התווכחתי ואמרתי: אין דבר, כולם נותנים ויתנו, אבל אני באתי לכלל מסקנה - ואני מבקש שגם אתם תשקלו זאת - כי זהו מאבק בלתי שווה - לאחד ידיו קשורות ולשני - לא.

אומרים: התנדבות, אבל יודעים איך זה הולך. אצל 80% מהעובדים, לפחות, מצוות ההתנדבות היא חובה בהתנדבות, כמו שאומרים ברוסיה. יש איגוד מקצועי ויש ועד פועל הנותנים את הגושפנקא, אחרי שהממשלה מחליטה, ואז הציבור הזה נרתם בעול. אילו התאחדות הסוחרים היתה מתאספת והיתה אומרת: כך זה צריך להיות, גם הסוחרים יתנדבו; אילו התאחדות בעלי התעשייה היתה מתאספת והיתה כופה על חבריה להתנדב - המצב היה אחר לגמרי. אבל הם לא עושים זאת. דיברתי עם שנקר כמה פעמים ולא יצא דבר. אתם יודעים את הסיפור על יענקלתקיף. הוא יודע לדרוש כאשר יודע שהציבור מוכן לקבל זאת; אבל כאשר הציבור אינו רוצה אז הוא לא תובע ממנו. הציבור המאורגן תמיד היה מאחורי המדינה והממשלה. ואחרים - חופשיים. זו התנדבות מתוך מצווה. אילו לא היינו צריכים לקלוט השנה 80 אלף עולים בוודאי שהייתי אומר: נגמור אם האמיסיה של 20 מיליון, בסיים בדרך זו. אבל עכשיו אני צריך עוד 20 מיליון ואין זה הוגן לפנות לאותם האנשים, אשר נתנו כבר, כשאני יודע שהאחרים לא יתנו, ולא נותנים דווקא אלה שהם יותר חזקים מבחינה כלכלית לעומת אלה שכן נותנים.

האם יש איזה מספרים על הפרופורציה?

מ. חזני:

שר האוצר ל. אשכול: כיוון שכך אתה אתנו יחד. צריך להגיד: נחדל לשחק במחבואים. אין זה אומר שלא יהיה זמן למלווה התנדבות. 20 מיליון ל"י היינו צריכים לקבל עד סוף מס, הייתי צריך לקבל את הכסף שאני, בתמימותי, האמנתי שנקבלו בקלות כי גם התנאים של המלווה היו טובים, מלווה צמוד ל-8 שנים.

ביום ו' לפני ערב ישבתי וראיתי את התוצאות עד כה. למעשה התחייבויות, והחלק במזומנים הוא קטן. זה 10 מיליון וכמה מאות. בתוך זה יש כ-3 מיליון ל"י של הבנקים.

ס. חזני: על חשבונם?

שר האוצר ל. אשכול: לא, מכספי החסכון. יש מיליון או 2 מיליון על חשבון מוסדות, מוסדות מסקיים ושל ההסתדרות. אני יודע שעל המשביר הטילו 250 אלף ל"י, על כור - 400 אלף ל"י. ביקשו שגם חברת החשמל תיתן. כיצד יתכן לדרוש מחברת החשמל כשהיא בעצמה דורשת כסף להון חוזר? הכוונה הייתה שאדם יחסוך מצריכתו; כל אם הכוונה היא לאמיסיות מסחריות דרך הבנקים אינני צריך טובות.

אנחנו ראינו עוד כמה דברים. כולם יודעים שלטובת כלכלת המדינה, המשק, הפרט, שיהיה פחות כסף בכיס הפרט, שהוא פחות ירוץ לקנות כל מיני דברים, אבל אנחנו נותנים מסכורות לא נמוכות ביותר. וכל כלכלן אומר לך: חפש דרך איך לשאוב את הכספים. ובייחוד כשתנאי המלווה כה טובים. אני התכוונתי רק לכסף זה. אביא לכם את כל נאומי, גם במועצה הכלכלית המשותפת. אמרתי: נתחיל מהכנסה של 200-250 ל"י ומן הצריכה. אם מזהל ארגמן, אשר צריך לתת 500 ל"י מהמסכורת שלו, יתן 1000 ל"י, הוא לא ירוץ לבנק לחפש הון חוזר. אנשי הגאז עשו ג'סט, נתנו 50 אלף ל"י, ואין להתפלא על כך כי הם מיוצאי רומניה. כולנו יודעים שעל גאז ועל מתקנים של גאז עדיין לא מפסידיים. אבל המלווה בהתנדבות היה בנוי על המסכורת, על מסכורתכם אתם כחברי הכנסת. אחרי שראו איך שזה הולך, איך אחרים עומדים על-ידי התנור ומחממים את הידיים, חלקו את הגביה ל-8 ול-10 חדשים, ואנחנו ביצתיים בנינו שיכוננים על-חשבון זה.

איננו יכולים להמשיך באותה דרך. אנחנו צריכים להיות בטוחים שהכסף יהיה. כמוכר, אתה יכול להגיד: מלווה חובה צריך להשאיר לזמנים אחרים. אבל אתה יודע מה יהיה בזמנים אחרים, יכול להיות מלווה חובה על רכוש, יכול להיות שיקחו שרבול אחד מהז'קט שלך. עכשיו קל לדבר. היו זמנים שהיה מס עליה וקליטה ואיש לא חשב זאת למלווה. אז היינו יותר קרובים למהפכה שלנו, אמרנו שהמדינה זקוקה למס קליטה מפני שיהיו יותר עולים. עכשיו, כאשר באים בבת אחת 80 אלף עולים, הדרך הפשוטה הייתה צריכה להיות מס. יעלה לחה"כ רוקח עוד 5% מס הכנסה לשנה, ואם תהיה עוד שנה - אז עוד שנה. 50 שנים בוודאי שלא תהיה עליה כזו, ואם תהיה - מה טוב.

באו חכמים ואמרו: שמע לי, זו הלא שנת בחירות, מוזאייב ירביץ סכין ורובין יתקע מסמר וחזני - אינני יודע מה; למה לך כל העסק? האם אתה צריך לדאוג לכל הדורות? קבל זאת כהלואה. וכאשר הסכמנו להלוואה אז אמרו: תעשה הלוואה בהצמדה. הסכמתי להצמדה. לקחנו מס שאשכול היה צריך לשלם, עוד 7 או 8 אחוזים, זה יכול היה להסתכם ב-40 או 50 ל"י לחודש, כי הלא מסכורת השרים היא גבוהה, אבל לגבי המפרנס הממוצע, המרוויח 250 או 300 ל"י זה היה מסתכם בעוד 10 או 15 ל"י, לקחנו את המס הזה והפכנו אותו להלוואה. עכשיו אתה בא ואומר: מה אתם עושים - מלווה חובה? האם אפשר להגיד: תשאיר זאת לימי חירום כאשר העולם יתהפך? אני שואל אותך: האם זה הרגן - כך לגשת לענין?

כל התקציב שלנו, מר רוקח, הוא עליה. אילו היו צרפים חשובים אחרים, שאינם קשורים בעליה, לא הייתי נחפז להביא תיקון לתקציב, כי אני יודע מה יגידו כולם. אבל בתקציב זה אין דברים אחרים. אתה בעצמך אומר: מול הבצורת אני מעמיד מקור אחר. ואני יודע שהוועדה הזו תכריח אותי לתת פיי-שנייים מאשר התקציב. אבל אני מוכן לעשות אתכם הסכם: מה שאקבל מאמריקה ילך לבצורת. אולם אני יודע שאתם תקבלו משלחות, תיסעו לדרום, תיראו את הישובים והלוואי ולא יצא מזה איזה ביטוח, איזו חברה או איזו קרן. תיזהרו נא. אבל אני מאמין שנקבל כסף מאמריקה לצורך זה.

למפעל המים יש 15 מיליון ל"י מ"בוונדמ". כשהייתי באמריקה נסעתי ממקום למקום, מאסיפפה לאסיפפה וטענתי שאנחנו זקוקים לעוד כסף בשביל מפעל הירדן. אינני יודע מה יהיה בסוף, אבל לא נקבל הכנסה זו אאלץ לקצץ.

גם מר רוקח וגם אנוכי מעריכים באותה צורה את השתתפות הסוכנות. אני אומר שעכשיו זה שווה לשליש, כלומר כ-15 מיליון מה-50 מיליון להם אנחנו מקווים, ואני מעריך את הדברים לפי דברי ג'וזר הסוכנות. חשבתי שתהיה לי מלחמה גדולה עם שר העבודה מפני שלא ארשה לחתום חוזים על בנין שיכונים כאילו יש לי 50 מיליון ל"י. לא אעשה זאת, אחכה לראות אם תהיה הכנסה או לא. אם לא תהיה הכנסה והעליה תמשיך לזרום אבוא שוב לפניכם.

בענין האמיסיות. לא צריך להתעלם מהעובדה שזה יוצר מקורות תעסוקה. איננו רוצים שעשרות אלפים יעסקו בעבודת דחק. במקרה או שלא במקרה מר רוקח לא אומר: למה אתה הולך לבנות היכל החרבות על-שם מן? אני צריך לומר שאינני מתנגד למפעלים כאלה, לא התנגדתי להיכל החרבות. אני מגן עליהם. אספר לכם עובדה מעניינת. השבוע היו לי אורחים מאמריקה שבאים לארץ בפעם הראשונה והם דור שלישי באמריקה. "גלגלו" אותם בכל ישראל ובכל יום הייתי בודק את הדופק שלהם. אני רוצה לומר לכם שאם הייתה להם אפשרות לבלות ערב אחד בהיכל החרבות זה חימם את הלבבות שלהם יותר מאשר כל דבר אחר. זה ענין של חימום לבבות, משיכת אנשים ומשיכת כסף, וקירוב אנשים ולבבות זה ענין מורכב. אתה יותר יכול להאמין שהוא והיא יחשבו שכדאי לבוא לישראל. כשבאנו הם אמרים, חשבנו שנצטרך לקחת קופסות מזון וצייר טואלט; ופתאום רואים דבר כזה כמו היכל החרבות. האיש הזה הוא איזה מין פרזיט, ועכשיו, לאחד שראה את הארץ מאילת ועד דן הוא מתרגש יותר מהרבה ישראלים. יש איזו תמימות והתפעלות יהודית ציונית. יתכן שהרכבת התחתית בחיפה תוכל למשוך יהודים להשקיע בארץ.

אחת השאלות הייתה בענין הצעת שטרן לשיכון.

ביקשתי כבר שקבוצת אנשים ייפגשו איתו ויבררו בדיוק מה הוא מציע. קראתי את המאמר, אבל הוא איננו אומר שיגייס כסף. ביקשתי לשבת איתו ולתהות על קנקנו. אם זה יכול להקל אינני נבהל מזה שאצטרך לשלם שכר דירה, כי זה היה חוסך לי בהוצאות. אטפל בענין אימדיטו.

הה"כ רוקח וסר זאייב התחלקו בתפקידים: הה"כ סופר אייב דיבר על המדיניות והה"כ רוקח היה צריך להציע הצעות מעשיות. על בצורתה לא אדבר יותר. יש דברים שאני מסכים עם רוקח או שהוא מסכים אתי. עם ההוצאה לשיכון הוא מסכים ועם כיסוי נזקי-הבצורת גם-כן מסכים.

אשר למים, אנחנו חייבים לא להפסיד עוד שנה. במידה שאפשר, על-ידי קרקע בישראל, לאחז יהודים, אפילו על-ידי תוספת מים לדרום ולנגב, זה מוסיף להם נכסים הקלאיים, מוציא את המתישבים, שעבדו עד עכשיו בעבודות חוץ, משוק העבודה ומפנה מקומות עבודה לעולים החדשים. זה גם מאפשר למתיישבים יותר להשקיע את עצמם בתוך המשק. זה מרחיב את התעשייה. לפני 40 שנה לא הרגשנו זאת אבל עכשיו מסתבר שהתעשייה היא צרכן מים גדול. אין שום טעם להתנגד לתוספת תקציב למים, רק מפני שבתקציב האורגינאלי לא הכנסנו סכום יותר גדול, בייחוד כאשר הכיסוי צריך לבוא מהממשלה האמריקנית ומ"בוונדמ".

מר רוקח מציע 10 מיליון ל"י פחות ממי עקיפין. אני מציע לו לחשוב היטב כי הוא עשוי למצוא אותי מסכים לו, אבל אז זה יהיה 50 מיליון ל"י מלווה חובה. כל שנה אתם טוענים בעד מסייעקופון ונגד מס ישיר.

בנוגע לדמי מחזור. האם אינכם מכירים את מצב העניינים? אם נאמן, החשב הכללי, לא יוצא מדעתו אז הוא יצא או מברזל או מפלסטיקה. אתם זוכרים שבאמצע השנה הוא הורה להפסיק את התשלומים; מה טענתם אתם ומה אמר אז הה"כ קלמר? מפני שאנחנו למעלה ראש בחתמי-בבנות בלתי תקציביות. האם הכוונה היא לדחוף אותנו לשאול תחתיה ואחר-כך להרביץ בנו? למעשה זה לא דמי מחזור. כל יום אני שומע על קצת מה, ואם הה"כ חזני מדבר על תיכנון הלול והרפת זה אומר הגדלת הסובסידיה. אחר-כך אתם אומרים להוריד 15 מיליון ל"י מדמי המזון.

מ. הזני:

מזמן אני לוחם למען קרן לכיסוי פגעי טבע.

שר האוצר ל. אשכול:

אנחנו מדינה קטנה. ביטוח בפני ברד, אש, שטפון, עכברים וכלמה זאת רוצה יש לו ערך אם יש איזו חברת ביטוח גדולה. מה עוזרות חברות הביטוח הקטנות שאין מי שימלא את חסרונו? בין כך נצטרך להוסיף מסים כל שנה. מכל מקום ברגע זה כל קיימת על קרן.

אמרתי את הערותי מפני שאני מאמין שמעל לכל המחלוקות בכל זאת אנחנו מדברים על ענין שהוא בטחון ועליה, כמו שאמר ח"כ בהיר. יש האומרים: למה לך, אשכול, בשנת בחירות לעשות צרות כאלה? גם אני יודע לא לוותר על סוכר, גם אני יודע לתבוע טובסידיה לחלב, זה יפה מאד. אבל ברגע רציני וחמור צריך להעמיד את העם על האמת ועל תביעות המצב. פעם דיברנו על החנדבות, פעם דיברנו על מלווה חובה ואתם הייתם תמיד נגד.

עוד שתי הערות. אילולא היתה זאת שנת בחירות הייתי מסכים בקלות לוועדה לקימוצים. לפני שנתיים הסכמתי לוועדה כזו אבל אחר-כך החיאשתי ממנה. אני יודע שיש לי יסוד גמור להגיד שעם התחלתה של הפעולה של ועדה כזו מיד יתחילו לדבר על דברים שקיימים ושאינם קיימים, יתחילו להתלחש, להפריח שמועות. בירור רציני דורש חדשים, כלומר השנה רבות מזה לא יצא.

מ. הזני:

בלי ועדה, תעשה זאת בעצמך.

שר האוצר ל. אשכול:

לו האמנתי הייתי עושה. אתם כל הזמן טוענים לחסכון. אם אפשר לקמץ צריך לקמץ כל שנה, צריכים היינו לקמץ כל השנים. האם אני צריך להאמין בזה מפני שכך כותב שבחתי טבח או זילבר? אילו הייתי מאמין שזה שווה משהו, אחרי שקימצתי בשחון ובמעופים אחרים, הייתי עושה זאת. אני מוכן להסתפק בזה שלא ידרשו יותר. אינני רוצה לתרמות את עצמי וגם לא צריך להונות את הציבור.

בשנה כזו לא תהיה ועדה שהיא תעבוד ולא תהיה מטובנת בכל מיני שמועות: במשרד האוצר שותים תה בשלוש חתיכות סוכר. תכנית מזה לא תהיה, שערוריות רבות - בוודאי. אם הכוונה היא לזה אני מוכן להבטיח מיד אחרי גמר הבחירות לעשות זאת.

י. רוקח:

כאשר דיברתי על-כך לא עלה בדעתי שאנחנו בשנת בחירות.

שר האוצר ל. אשכול:

חושבני שאתה אחד ויחיד בדורו שלא קובע את עמדותיו על פי הבחירות או לא על פי הבחירות.

אשר למלווה ההחנדבות, אין לי ברירה מאשחלחפש דרך שכל מי שהתחייב ברגע שירצה את הכסף חזרה כל בנק יפדה לו את האיגרות. אבל אני בטוח שיהיו כאלה שלא ירוצו לבנקים ואולי בשנה זו קצת נהנה מזה.

אישור מקדמה לשיכון על חשבון תקציב הפיתוח

היו"ר י. גורי:

אקרא את מכתבו של שר האוצר בנוגע לאישור מקדמה לשיכון ע"ח תקציב הפיתוח. (קורא)

יושב פה מר טנה ואני מניח שהוא ירצה לתת איזה הסבר קצר בענין זה.

מר טנה:

התחילו לבנות מתוך התכנית החדשה לעולים חדשים 14 אלף יחידות דיור. אם הליתי במרס תהיה 6000 נפש, ניתן מתוך 14 אלף יחידות אלה כ-1500 יחידות דיור ואילו היתר יכינו החל ב-1 באפריל 1959. מתוך 14 אלף יחידות דיור יש כ-3 אלפים בתי אנבטס; היתר בחלקן הן מה שנקרא שיכון מהיר, כלומר יחידות בנות קומה אחת ובחלקן בנות כמה קומות.

נוסף לזה התחלנו לשפץ בתים מתפנים במושבים, וציתן, בהתאם להצעת התקציב, בערך אלף בתים מתפנים לעולים חדשים. התחלנו באיכלוסם בחדשים ינואר, פברואר ומרס ואפשר לציין שדווקא בחודש פברואר יש רצון רב מצד עולי רומניה ללכת למושבים.

התחלנו לדאוג לקי שהדירות המתפנות בקיבוצים יימצאו מועמדים בשבילן, אבל עוד מוקדם לדעת מה תהיינה התוצאות.

המקדמה המבוקשת מאפשרת לסיים את חכניות הבניה לשנת 1958/59. למעשה אנחנו סיימנו את כל הדירות שהיו בחכניותנו, כבר מסרנו אותן לעולים והתחלנו בביצוע התכנית החדשה.

הסכום המבוקש, של 52 מיליון ל"י, מוחאם בדיוק בין החשב הכללי והממונה על התקציב במשרד העבודה לפי כל סעיף וסעיף ולפי כל חודש.

מה בקשר לתכנית החלת-שנתית לחיסול המעברות? מ. חזני:

גם אם אנחנו מכינים את יחידות הדיור תוך חצי שנה התשלום נעשה שנתי שנות תקציב, לכן זה מופיע תמיד מ. טנר:

כתכנית דו-שנתית.

יש לי איזה מחשבות גם בקשר לשיכון, ויכול להיות שעוד יתולו שינויים, וגם בקשר עם התכנית הזאת יש שבותית של החקלאות. אני מוכן לאתר בהקמת מוסדות הציבור בשלושה חודשים או בששה חדשים. אם יהיו שינויים נודיע לכם. שר האוצר ל. אשכול:

הסעיף "מוסדות ציבור" מסתכם בסך הכל ב-2.6 מיליון ל"י מתוך 52 מיליון ל"י. היו"ר י. גורי:

עכשיו מקימים ועדה אשר תדון באפשרות של הקמת בתים לא גמורים למשפחות של שני מבוגרים וילד. יכול להיות שנשאיר להם לבנות משהו במשך שנתיים-שלוש. שר האוצר ל. אשכול:

איננו צריכים לקרוא את כל 30 הסעיפים שלא ביררנו ולאשר דברים לא מבוארים, אבל נכון שנחזים 52 מיליון ל"י מתוך 198 מיליון. א. בהיר:

לא 198 מיליון; כל עוד אינני בטוח בהכנסה מהסוכנות לא יהיו חוזים על 198 מיליון ל"י. שר האוצר ל. אשכול:

אני מציע שהוועדה תחליט על המקדמה המבוקשת בסך 52 מיליון ל"י מבלי להכנס ולדון בפרטים, בתכנית זו או אחרת. על פרטים נדבר אחר-כך. א. בהיר:

הוחלט לאשר את המקדמה בסך 52 מיליון ל"י בלי להתקשר בפרטים (כהצעת חה"כ בהיר)

הישיבה ננעלה בשעה 19.25.